

УДК:123.03.01

**НАМАНГАН ШАХАР А.НАВОИЙ КЎЧАСИДА ТИРБАНДЛИКЛАРНИ ЎРГАНИШ УНИ
КАМАЙТИРИШ ВА ҲАРАКАТ ХАВФСИЗЛИГИНИ ТАМИНЛАШ ЧОРАЛАРИ**

Маҳмудов Санжарбек Тоҳиржон ўғли

*таечер (Наманган Энгинеринг анд Сонструсион
Институте, Узбекистан).*

Ҳакимов Ўткирбек Ҳошимжон ўғли

*мастер студент (Наманган Энгинеринг анд Сонструсион
Институте, Узбекистан).*

Раҳмонкулов Достонбек Илҳомжон ўғли

*мастер студент (Наманган Энгинеринг анд Сонструсион
Институте, Узбекистан).*

Аннотация: Бу мақолада бугунги кундаги йўл соҳасида келиб чиқаётган тирбандликлар ва уларнинг натижасида йўлларимизнинг юза қисмида пайдо бўлаётган дефектларни ва норавонликларни ғадир будирликларни ҳамда қоплама юзасига етказилаётган зарарларни ҳисоблаб чиқилган ва таҳлил ва ҳулосалар берилган. Ушбу ҳулосаларимиз натижасида эришиладиган ютуқларимиз қуйидагича. Йўлларга бериладиган яроқлилиқ муддати ва уларнинг фойдаланиш вақтида юзага келаётган кучланишларни аниқлаябмиз.

Калит сўзлари: Дефектлар, нуқсонлар, тамирталаб аҳволлар, тирбандликлар, қурилиш муддати, тамирлангандан сўнг, тартибсизликлар, эришилган натижа, фойдалилиги.

АСОСИЙ ҚИСМ

Бугунги кунда йўл соҳасида барчамизга маълумки жуда катта ўзгаришлар бўлмоқда буларга мисол тариқасида ҳар бир вилоятларимиздаги йўлларнинг ҳолатини олишимиз мумкин бўлади. Мисол учун

Автомобил йўллари	Йўлнинг узунлиги, км
Халқаро аҳамиятга молик	3981
Давлат аҳамиятига молик	14100
Маҳаллий аҳамиятга молик	24614
Жами	42695

1.1-Жадвал Муаллифлар томонидан ўрганиб чиқилган.

Эндиликда юқоридаги маълумотлардан келиб чиқан ҳолатда ҳар бир вилоят ҳамда туманлар миқёсида ўрганамиз.

Буларнинг орасида албатта Алишер Навоий кўчасида ҳам. Наманган вилоятидаги автомобил йўлларимизнинг бугунги ҳолатини кўриб чиқамиз авваламбор.

Автомобиль йўллари	Йўлнинг узунлиги, км
Халқаро аҳамиятга молик	69
Давлат аҳамиятига молик	1048
Маҳаллий аҳамиятига молик	2260
Жами	3377

1.2-жадвал (1.1 жадвалнинг давоми сифатида ишлаб чиқилган.)

Бинда бугунги ҳолат бўйича халқаро аҳамиятга молик йўлларимизни 69 км деб қабул қиладиган бўлсак халқаро аҳамиятга эга бўлган йўлларимиз қониқарли аҳволда деб ҳисоблашимиз мумкин. Бу йўл қисми барчамизга маълум бўлган М-39 автойўли Гулистон ш-Бўка ш Ангрен ш-Қўқон шаҳар ва Андижон шаҳар орқали Ўш шаҳрига олиб боеувчи йўл ҳисобланади. Давлат аҳамиятига молик йўлларимизга келадиган бўлсак буларнинг узунлиги 1048 км, бундан 842,4 км қисми қониқарли аҳволда бундан 102,6 км қисми таъмирталаб аҳволда эканлиги аниқланди ва уларнинг аксарият қисмида фойдаланишга яроқсиз аҳволда эканлиги қарамай бугунги кундаги молиявий аҳволимиз 4Р112ГЧустшахаршаҳобча йўлининг 4 км қисмини ҳамда 4Р114 Наманган шаҳар Косонсой шаҳар Киргизистон Республикаси чегараси йўлининг 10 км қисмини таъмирлаш ишлари режалаштирилди ва бугунги кунда таъмирланилмоқда. Юқорида айтиб ўтилган йўл қисми бу йиллик режанинг бир қисми ҳолос шундай экан буларнинг яна бир қанчасини таъмирлаш ишларига киритилган ва уларнинг асосий қисмини ташкил қилинаётган таъмирлаш ишларининг асосий сабабларидан бири йўл қопламасига тушаётган юкланганлик даражасининг ортиб кетганлигида дейишимиз мумкин яни, йўлламизга бугунги кунда тушаётган юкланганлик даражасидан келиб чиқадиган бўлсак 4Р114 йўлининг асос қопламасига тушадиган юкланганлик даражаси 10 тоннани ҳисобланган лекин бу берилган қопламадан ҳаракатланаётган транспорт воситаларининг ўқиға тушадиган оғирлик 15-20 тоннани ташкил этиб келмоқда. Шу вазиятлардан келиб чиқиб транспорт воситаларининг ўқиға тушадиган юкланганлик даражаси ортиб кетганлиги ва ҳаракатланилаётган вақтда йўл қопламасида транспорт воситаларининг муддатидан ортиқ тўхтаб қолиш ҳолатларини инобатга олган ҳолатда

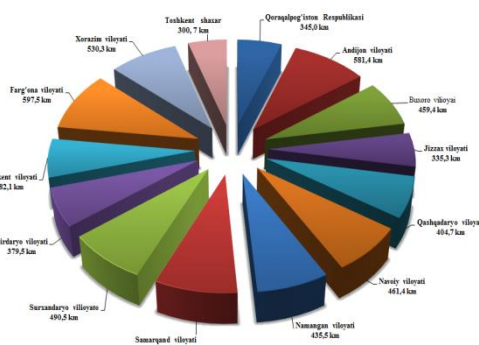

1.1-Расм (Режалаштирилган ва тамирланаётган ва тоъла қонла реканструкция қилинаётган объектлардан лавлар)

1.2 расм (Йўлларимизнинг яроқлилиқ муддати берилган йилларга етиб бормасдан таъмирталаб аҳволга келиб қолиш ҳолатлари.)

Асосан йўл қопламасида юзага келаётган норавонликлар ва қопладаги тамирталаб ҳолатлангинг катта қисмини фойдаланувдаги йўлларимизнинг юкланганлик даражасининг ортиб кетиши сабабли деб қабул қилишимиз мумкин. Бунинг асосий сабаблари қуюдаги расм орқали ўзингизга ҳулоса чиқариб олаверасз. Бу нима дегани деб кўпчилик ўйланиши мумкин аммо ўққа тушадиган ва қопламанинг устки юзасига таъсир қиладиган юкларни 2 турга бўлишимиз мумкин бу барчамизга маълум шундай экан бу юклар (1-Доимий) ҳамда (2-Вақтинчалик) бизда бунга бир қанча мисолларни келтириш мумкин.

Худди шундай тартибсизликлар ва тирбандликларни бартараф этишнинг ягона йўли шундаки бугунги кундаги йўлларимизда ҳаракатни тўғри тартибга солиш ва

ҳаракатланиши тақиқланган транспорт воситаларимизни белгиланган қонун қоидаларга амал қилмасдан ҳаракатланишидан келиб чиқмоқда.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Mutalibov, I., Maxkamov, D., Qo'ysinaliyev, N., & Xabibullayev, I. (2021). AVTOMOBIL yo'LLARIDA SYEMENTBETON QOPLAMALARINI MUSTAHKAMLIGINI OSHIRISH TEXNOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH. Academic research in educational sciencies, 2(10), 681-686.
2. Saydazimov, N., Mutalibov, I., Qo'ysinaliyev, N., & O'ktamov, S. (2020). IMPROVING THE ELASTICITY OF CYEMENT-CONCRETE ROADS. Teoriya i praktika sovremennoy nauki, (11), 6-10.
3. Saydazimov, N., Qo'ysinaliyev, N., Mutalibov, I., & Maxmudov, S. (2020). Research of methods of repair of cyement concrete pavel. Ekonomika i sosium, (11 (78)), 1663-1666.
4. Mutalibov I., Qo'ysinaliyev N. Use of mineral powder in the construction of asphalt concrete roads //Ekonomika i sosium. – 2021. – №. 2-1 (81). – S. 245-248.
5. Koysinaliyev N., Erkinov S., Ahmadjonov M. Improving the drainage system of highways using plastic materials in response to today's demand //Ekonomika i sosium. – 2021. – №. 3-1 (82). – S. 146-149.
6. Qo'ysinaliyev, N. Z. O. G., & Muxiddinov, S. Z. O. G. (2021). AVTOMOBIL yo'LLARIDA SYEMENTBETON QOPLAMALARINING AFZALLIGI. Academic research in educational sciencies, 2(10), 356-362.
7. Murodjon, M., & Qo'ysinaliyev Nuriddin, A. R. Syementbeton qoplama va uni yotqizish texnologiyasi» uzacademia sciyentificmethodical journal republican number 3 on the subject «Increasing the innovative activity of youth, improving the spirituality and achievements in sciencye» collection of materials august 31, 2020 part 12 pages 65-67. ISSN (E)–2181–1334.–2020.
8. Murodjon M., Qo'ysinaliyev Nuriddin A. R. Syementbeton qoplama va uni yotqizish texnologiyasi" uzacademia sciyentific-methodical journal republican number 3 on the subject" Increasing the innovative activity of youth, improving the spirituality and achievements in sciencye" collection of materials august 31, 2020 part 12 pages 65-67 //ISSN (E)-2181-1334.-2020.
9. Nurxonov, D., Saydazimov, N., Mamadaliyev, I., & Xamdorov, D. (2021). AVTOMABIL yo'LLARI XIZMAT MUDDATINI UZAYTIRISH UCHUN MAXALLIY XOM ASHYOLAR ASOSIDA OLINGAN "GEOSETKA" NI QO'LLANILISH JARAYONI. Academic research in educational sciencies, 2(11), 62-68.
10. O'G, Qo'ysinaliyev Nuriddin Zafarali, Madaminova Dilnoza Dilshodbek Qizi, and O. Hakimov. "Yo 'L TO 'SHAMALARIDA PAYDO BO 'LADIGAN DEFORMASIYALARNI O 'RGANISH

VA UNI YeCHIMLARI." Transformasiya modeley korporativnogo upravleniya v usloviyax sifrovoy ekonomiki 1.1 (2022): 158-164.

11. Hidoyatillayevich, Xabibullayev Alimardon, Qo'ysinaliyev Nuriddin Zafarali O'gli, and Abduqaxxorov Xusniddin Abdusalom O'g'Li. "Yo'l to'shamalarida paydo bo'ladigan deformatsiyalarni o'rganish va uni yechimlari." Mexanika i texnologiya 4.9 (2022): 198-204.

12. Maxkamboy o'g'li, S. G. (2023). Study of Deformations that Occur on Road Surfaces and Develop Measures to Prevent Them. Veb of Synergy: International Interdisciplinary Research Journal, 2(1), 395-400.

13. Ismatullayevich, M. D., & Obidovich, M. O. (2023). Analysis of Road Transport Incidents on Roads and Streets in Namangan City and Developing Measures to Reduce Them. Veb of Synergy: International Interdisciplinary Research Journal, 2(1), 401-404.

14. Abdusalom o'g'li A. X. et al. Application of New Road Construction Composite Materials in the Design of Road Overflow Structures //Veb of Synergy: International Interdisciplinary Research Journal. – 2023. – T. 2. – №. 1. – S. 324-328.

15. O'G, Qo'ysinaliyev Nuriddin Zafarali, Madaminova Dilnoza Dilshodbek Qizi, and O. Hakimov. "Yo 'L TO 'SHAMALARIDA PAYDO BO 'LADIGAN DEFORMASIYALARNI O 'RGANISH VA UNI YeCHIMLARI." Transformasiya modeley korporativnogo upravleniya v usloviyax sifrovoy ekonomiki 1.1 (2022): 158-164.

16. Hidoyatillayevich, Xabibullayev Alimardon, Qo'ysinaliyev Nuriddin Zafarali O'gli, and Abduqaxxorov Xusniddin Abdusalom O'g'Li. "Yo'l to'shamalarida paydo bo'ladigan deformatsiyalarni o'rganish va uni yechimlari." Mexanika i texnologiya 4.9 (2022): 198-204.

17. Ismatullayevich, Maxkamov Dilshod, Xabibullayev Alimardon Xidoyatillayevich, and Qo'ysinaliyev Nuriddin Zafarali O'gli. "Avtomobil yo'llari uchun mahalliy va ikkilamchi xom-ashyolar asosida mastika olishning ilmiy asoslari." Mexanika i texnologiya 4.9 (2022): 204-210.

18. Ismatillayevich, M. D., Hidoyatillayevich, X. A., Ogli, Q. N. Z., & Ogli, N. D. X. (2022). Kompozision asfaltobeton materiallarni ishlab chiqishda maxalliy va ikkilamchi xom ashyolar asosida organomineral ingredientlar qo'llash orqali fizik kimyoviy xususiyatlarni tadqiq etish. Mexanika i texnologiya, 3(8), 178-185.

19. QO'YSINALIYEV N. et al. METHODS OF INCREASING THE STRENGTH OF ASPHALT CONCRETE MIXED //MOYA PROFESSIONALNAYA KARYERA Uchrediteli: Obshchestvo s ogranichennoy otvetstvennostyu" Moya professionalnaya karyera". – 2022. – T. 1. – №. 35. – S. 72-78.

20. Qo'ysinaliyev N. et al. SCIENTIFIC FUNDAMENTALS OF GROWING BITUME ON THE LOCAL AND SECONDARY RAW MATERIALS FOR ROADS //Ekonomika i sotsium. – 2022. – №. 5-1 (96). – S. 169-173.

21. O'G, Qo'ysinaliyev Nuriddin Zafarali, Madaminova Dilnoza Dilshodbek Qizi, and O. Hakimov. "Yo 'L TO 'SHAMALARIDA PAYDO BO 'LADIGAN DEFORMASIYALARNI O 'RGANISH VA UNI YeCHIMLARI." Transformasiya modeley korporativnogo upravleniya v usloviyax sifrovoy ekonomiki 1.1 (2022): 158-164.

22. Hidoyatillayevich, Xabibullayev Alimardon, Qo'ysinaliyev Nuriddin Zafarali O'gli, and Abduqaxxorov Xusniddin Abdusalom O'g'Li. "Yo'l to'shamalarida paydo bo'ladigan deformatsiyalarni o'rganish va uni yechimlari." Mexanika i texnologiya 4.9 (2022): 198-204.

23. Abdusalom o'g'li, Abduqaxxorov Xusniddin. "Application of New Road Construction Composite Materials in the Design of Road Overflow Structures." Veb of Synergy: International Interdisciplinary Research Journal 2.1 (2023): 324-328.

24. Hidoyatillayevich, Xabibullayev Alimardon, Qo'ysinaliyev Nuriddin Zafarali O'gli, and Abduqaxxorov Xusniddin Abdusalom O'g'Li. "Yo'l to'shamalarida paydo bo'ladigan deformatsiyalarni o'rganish va uni yechimlari." Mexanika i texnologiya 4.9 (2022): 198-204.

25. Abdusalom o'g'li A. X. UDK: 629.113.